

Elämänmakuisia vuosia Taikamaassa

Posion kunnan vanhustyön suunnitelma 2014–2019

SISÄLTÖ

1. Johdanto	3
2. Kunnan palvelut ikääntyneille	6
3. Nykytilan ja toimintaympäristön analyysi sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoreiden avulla	8
3.1 Väestö	9
3.2 Hyvinvointi ja terveys	11
3.3 Asuminen ja elinympäristö	12
3.4 Palvelurakenteet	13
3.5 Toimeentulo	16
3.6 Kunnan tilanne ja työvoiman saatavuus	16
4. Ikääntyneiden palveluiden visio ja lähtökohdat kehittämiselle	18
5. Kehittämissuunnitelma vuosille 2014–2019	19
5.1 Hyvinvointi ja terveys	19
5.2 Asuminen ja elinympäristö	22
5.3 Osallisuus ja toimijuus	25
5.4 Väestörakenteen muutokset, osaaminen ja kehittyminen	28
6. Sanasto	31
7. Lähteet	36

1. JOHDANTO

Posion vanhustyön suunnitelman vuosille 2013–2018 linjaa ne tavoitteet ja toimenpiteet, joilla ikääntyvän väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistetään sosiaali- ja terveystalouden, muun kunnan toiminnan sekä yhteistyöverkostojen avulla. Suunnitelman keskeisenä ajatuksena on, että ikäihmiset voisivat asua kotonaan mahdollisimman pitkään ja nauttia täysipainoisesta elämästä siellä. Posion kuntastrategian* (KVALT 2.10.2009 § 57) toiminta-ajatuksena on mm. että kunnan tehtävänä on taata kaikille kuntalaisille riittävät ja inhimillisellä etäisyydellä olevat peruspalvelut, joiden pääpaino on ennaltaehkäisevässä sekä hyvinvointia edistävässä näkökulmassa. Kuntastrategian mukaan vuoden 2015 tahtotilana on, että Posion on pieni, pirteä ja itsenäinen lappilainen kunta, joka tunnetaan ennakkoluulottomasta tavasta järjestää verkottuneesti palvelut asukkailleen. (Lähde 1, 4–5)

Heinäkuussa 2013 astui voimaan laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalousta eli vanhuspalvelulaki. Sen tarkoituksena on edistää ikääntyneiden hyvinvointia sekä kaventaa hyvinvointieroja. Samalla tuetaan ikääntyneiden osallisuutta ja omia voimavaroja sekä edistetään heidän itsenäistä suoriutumista puuttamalla ajoissa toimintakyvyn heikkenemiseen ja sen riskitekijöihin. Lain tarkoituksena on myös turvata ikääntyneiden palvelutarpeen arviointiin pääsy sekä määrältään ja laadultaan riittävät palvelut. (Lähde 2)

Lain mukaan kunnan yleinen velvollisuus on laatia suunnitelma toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemisen ja iäkkäiden henkilöiden sosiaali- ja terveystalouden saannin edellytyksistä. Suunnitelma toimenpiteistä on laadittava valtuustokausittain ja sen toteuttamiseksi on osoitettava riittävät voimavarat. (Lähde 2)

Vanhuspalvelulain rinnalle on vuonna 2013 laadittu uusi laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Laatusuosituksen tarkoituksena on tukea vanhuspalvelulain toimeenpanoa ja se on valmisteltu laajapohjaisessa työryhmässä. Sen keskeisenä sisältönä ovat osallisuus ja toimijuus, asuminen ja elinympäristö, mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaaminen, oikea palvelu oikeaan aikaan, hoidon ja huolenpidon turvaajat sekä johtaminen. Suositeltaville asiakokonaisuuksille on tietoon perustuvat perustelunsa ja käytettävissä indikaattoreita*, joiden avulla suositusten toteutumista voidaan arvioida järjestelmällisesti. (Lähde 3)

Posio sitoutui hyvinvointilautakunnan kokouksessa 16.5.2013 Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen hankkeeseen ”Ikäihminen toimijana” – Vanhuspalvelulain toimeenpanoa Pohjois-Suomessa. Hankkeen myötä Posio sai 50 % kehittäjätyöntekijän 10 kuukaudeksi. (Lähde 4). Hänen yhtenä tavoitteenaan oli päivittää ”Kohti onnistunutta vanhustyötä” – Posion ikäpoliittisen strategian (2008) vanhuspalvelulain mukaiseksi ja tehdä kesken jäänyt laaja-alainen suunnittelu valmiiksi.

Suunnitelmaa laatimassa on ollut iso joukko kunnan työntekijöitä yli hallintorajojen. Kunnan edustajina olivat hyvinvointipalveluiden palvelujohtaja, sosiaalipalveluiden esimies, vanhustyön vastaava, kotihoidon ohjaaja, kotisairaanhoidaja, hoitotyön vastaava, fysioterapeutti, muistihoidaja, kansalaisopiston rehtori, rakennusmestari/toimintaympäristö palvelujen vs. palvelujohtaja, taloussuunnittelija/kuljetussuunnittelija, vapaa-aikasihteeri, hanketyöntekijä Arjen turvaa hankkeesta sekä hanketyöntekijä Palveluita ja pienyrityttöä hankkeesta. Kunnan työntekijöiden lisäksi suunnitelman tekoon on osallistunut hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja, seurakunnan diakoniatyöntekijä, SPR:n puheenjohtaja, kolmesta eläkeläisjärjestöstä yhteensä neljä eri jäsentä. Arjen turvaa hankkeen työntekijä, hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja, hyvinvointipalveluiden palvelujohtaja, sosiaalipalveluiden esimies, vanhustyön vastaava, rakennusmestari/vs. palvelujohtaja, diakoniatyöntekijä sekä eläkeläisjärjestöjen neljä jäsentä kuuluvat kaikki Posion vammais- ja vanhusneuvostoon. Näistä neljä oli kehittäjäasiakkaan roolissa, joille Poske maksoi palkkiot ja matkat.

Kutsuttuna oli myös muita kunnan ja järjestöjen edustajia sekä te-toimiston edustajia, mutta kaikki eivät päässeet osallistumaan.

Kehittäjätyöntekijä aloitti työnsä tutustumalla aiemmin tehtyyn ikäpoliittiseen strategiaan, vanhuspalvelulakiin, uusiin laatusuosituksiin ja muiden kuntien suunnitelmiin. Kehittäjätiimin ja vammais- ja vanhusneuvoston edustajien kanssa rakensimme suunnitelmalle rungon. Tämä tapahtui marras-tammikuun aikana. Tekstiosaa kirjoitti kehittäjätyöntekijä kehittäjätiimi tukena. Kehittämishojelman laadintaan oli valjastettu suurempi ryhmä.

Toimintalinjat kehittämissuunnitelmaan laati kehittäjätiimi ja listasi siihen jo muutamia tavoitteita. Osallistujat oli jaettu kehittämissuunnitelman aihealueiden ja osallistujien erityisosaamisen mukaan. Järjestöjen sekä vammais- ja vanhusneuvoston edustajia ja vanhustyön osajia oli kaikissa ryhmissä. Hyvinvointi ja terveys -työryhmä kokoontui kolme kertaa, asuminen ja elinympäristö -työryhmä kokoontui kaksi kertaa, osallisuus ja toimijuus -työryhmä kokoontui kaksi kertaa sekä osaaminen ja kehittyminen -työryhmä yhden kerran (tämän ryhmän toimintaa jatkettiin kehittäjätiimissä). Kehittäjätiimissä koottiin työryhmien tuloksia yhteen ja tarkasteltiin niitä. Suurin osa tiimin jäsenistä osallistui työryhmien toimintaan. Työryhmät työskentelivät noin kuukauden ajan helmi-maaliskuussa. Sen jälkeen kehittäjätyöntekijä kokosi tulokset yhteen ja jatkoi tekstiosan kirjoittamista maaliskokuun ajan. Työhön osallistuneet henkilöt kutsuttiin suunnitelman esittelyyn ja kahvittelemukseen 28.5.2014. Liitteenä tapaamispäiväkirja (liite 1).

Ensimmäinen varsinainen vanhustenhuollon suunnitelma/kehittämissuunnitelma työstettiin vuosina 1995–1997. Tässä vuonna 1997 hyväksytyssä suunnitelmassa esitettyjen asioiden ja toimenpide-ehdotusten jatkokäsittely jäi vähäiseksi. Vuosina 2002–2003 työskenteli vanhustenhuollon työryhmä, jonka pääasiallinen tehtävä oli tehdä suunnitelma vanhusten asumisen ja asumispalvelujen järjestämisestä. Työryhmän esityksistä dementiayksikön (Rantala-koti) ja vanhainkodin vuokra-asuntojen vaatimat muutostyöt vanhainkodilla ovat toteutettu suunnitelman mukaisesti. (Lähde 5, s. 4)

Perusturvalautakunta totesi vuonna 2006, että niihin aikoihin oli vanhusten palvelujen järjestämisessä ongelmia avohuollossa (=kotiin annettavissa palveluissa). Sitä oli aiheuttanut mm. kotihoidon henkilöstön vähyys, siivouspalvelujen jatkuvuus/saatavuus (vrt. § 107), tilapäisten asumispalvelujen puute. Nämä osaltaan merkittävästi vaikuttaneet siihen, että laitoshoidon (vanhainkoti-vuodeosasto) on välillä tulijoita enemmän kuin on paikkoja. Silloin alkoi näkyä myös kasvava kehitys muistisairaiden ikäihmisten määrässä. Todettiin myös, etteivät ikäihmiset enää asu Posiollakaan siinä määrin "usean polven talouksissa" kuin vielä 1970 - 1980 luvulla, jolloin "peräänkatsojia" löytyi omasta pihapiiristä. (Lähde 6)

Taloussuunnitelman 2006–2008 yhtenä tavoitteena/painopistealueena oli vanhusten palvelutarpeeseen vastaaminen. Vanhustyötä kunnassamme tekevät ja palveluja tarvitsevat kuntalaiset tiesivät, mitkä asiat meillä olivat kunnossa ja mitkä kaipasivat kehittämistä. Päätöksentekotasolla oli erilaisia näkemyksiä vanhustenhuollon palveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä Silloinen tehtäväalueen esimies ehdotti, että vanhustyön suunnitelmaa laatimaan ja/tai tarkastamaan nimettäisiin työryhmä, minkä perusturvalautakunta (nyk. hyvinvointilautakunta) teki. (Lähde 6)

Työryhmä päätti järjestäytymiskokouksessaan vahvistaa työryhmää eläkeläisjärjestöjen ja kolmannen sektorin edustajilla. Lisäksi se sopi, että suunnitelmaan 1) laaditaan nykytilan analyysi, 2) arvioidaan vanhuspalvelujen kysynnän tarve vuoteen 2015 ja 3) laaditaan näiden perusteella suunnitelma/strategia. Kesäkuussa 2008 työryhmä totesi, että laadittavassa suunnitelmassa on otettava laajasti kantaa ikääntyvien kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Ikäihmisten hyvinvoinnissa

keskeistä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, mitä painottaa myös Ikäihmisten palvelujen laatusuositus (2008). (Lähde 5, s. 4)

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan kaikkien toimialojen, seurakunnan ja järjestöjen yhteinen asia. Työryhmä totesi myös, ettei suunnitelmaa edellä kuvatussa laajuudessaan ole mahdollista saada valmiiksi vuoden 2008 loppuun mennessä. Päädyttiin siihen, että suunnitelma laaditaan kahdessa vaiheessa:

1. Palvelurakenteen kehittämissuunnitelma ja 2. Onnistuva ikääntyminen. Syksyn 2008 aikana laadittiin palvelurakenteen kehittämis-/järjestämissuunnitelma, minkä jälkeen oli tarkoitus jatkaa Onnistunut ikääntyminen -teemalla. Tässä yhteydessä päätettiin myös laajentaa työryhmää kutsumalla johtava lääkäri sekä hoitotyön vastaava työryhmän jäseniksi. Suunnitelman toisessa vaiheessa, onnistunut ikääntyminen, työryhmää laajennetaan edelleen, jolloin mukaan tulevat teknisen toimen, sivistystoimen, seurakunnan sekä järjestöjen edustajat. (Kohti onnistunutta vanhustyötä 2008). Suunnitelman toista vaihetta ei päästy toteuttamaan. (Lähde 5, s. 4)

Työryhmä laati tavoitteita 2015 vuodelle: yli 75-vuotiaista posiolaisista 88 % asuu omassa kodissaan, tehostetun palveluasumisen* piirissä on 12 % yli 75-vuotiaista, kotihoidon* kattavuus yli 75-vuotiaiden osalta on 40 %, selvitetään palvelusetelin käyttöönoton mahdollisuudet, vuoteen 2010 mennessä selvitetään/toteutetaan vanhainkodin muuttaminen tehostetun palveluasumisen yksiköksi. Strategiassa otettiin myös kantaa palvelukeskushankkeen vaikutuksista ikäihmisten palveluihin. Edellä mainittujen lisäksi oli kirjattu myös terveystieteiden vuodeosaston 18 potilaspaikan muuttaminen palveluasumisyksiköksi, yöpartio toiminnan* käynnistäminen, kevennetyn kotisairaaloiminnan* käynnistyminen. (Lähde 5, s. 14 - 15)

Ikäpoliittisen strategian valmistumisen jälkeen ikäihmisten palveluihin on tullut uudistuksia paljonkin. Muun muassa sekä kotihoidon että tehostetun palveluasumisen henkilöstörakenteet ovat muuttuneet, palvelukeskus Valkama on rakennettu ja sen myötä uusia palveluita: uusi tehostetun palveluasumisen yksikkö, kuntouttava päivätoiminta* sekä kotisairaanhoidon ja kotipalvelun integrointia* jatkettiin muuttamalla yhteisiin toimitiloihin. Vanhuspalveluissa ei ole 2010 vuoden jälkeen toteutettu laitoshoidoa*, vanhainkoti muutettiin tehostetun palveluasumisen yksiköksi. Ainoa laitoshoido kunnassamme tapahtuu terveystieteiden vuodeosastolla. Palvelusetelin käyttöönoton mahdollisuutta selvitetään parasta aikaa Palveluita ja pienyrittäjyyttä kylille hankkeessa. Yöpartio toiminta aloitettiin kotihoidossa helmikuussa 2013. Kevennetty kotisairaaloiminta on käynnissä.

Terveystieteiden 18 potilaspaiikkaa ei ole saatu muutettua asumispalveluyksiköksi. Tilanne ei kuitenkaan ole huolestuttava, kun 75 v. täyttäneistä posiolaisista 13 henkilöä oli marraskuussa 2013 terveystieteiden vuodeosastolla pitkäaikaisessa laitoshoidossa, mikä tarkoittaa 2,7 % vastaavan ikäisestä kunnan väestöstä. (Lähde 5, Lähde 7)

Tässä suunnitelmassa pohditaan kunnan ikäihmisten tilannetta ja tulevaisuutta hyvinvoinnin ja terveyden, asumisen ja elinympäristön, osallisuuden ja toimijuuden sekä palvelujen tuottajien osaamisen ja kehittymisen lähtökohdista.

Suunnitelmassa on joidenkin sanojen perässä *-merkki, mikä tarkoittaa, että sana tai termi on selitetty sanastossa suunnitelman lopussa sivulta 31 lähtien.

2. KUNNAN PALVELUT IKÄÄNTYNEILLE

HYVINVOINTI JA TERVEYS SEKÄ NIIDEN EDISTÄMINEN

Terveyskeskuksen palvelut:

Päivystys viikon jokaisena päivänä
Lääkärin, sairaanhoitajan vastaanotto
Terveystieteiden vastaanotto
Röntgen
Laboratorio
Seniorineuvola: ohjaaja + muistihoitaja
Vuodeosasto ja laitoshoido
Hammashuolto
Mielen- ja mielenterveyspalvelut
Fysioterapia
Sairaankuljetus

Sosiaalipalvelut:

Sosiaalityöntekijän vastaanotto
Toimeentulotuki
Omaishoidon tuki
Päihde- ja päihdepalvelut
Kotihoito (integroitu kotisairaanhoito ja kotipalvelu)
Tehostettu palveluasuminen
Kuljetuspalvelut

ASUMINEN JA ELINYMPÄRISTÖ

Taika-asuntojen vuokra-asunnot
Palvelukeskus Valkaman vuokra-asunnot
Valmankodin kiinteistön vuokra-asunnot
Tehostetun palveluasumisen ryhmäkoteja kolme (Valmankoti, Suvanto, Rantala-koti)
Yksityinen tehostetun palveluasumisen ryhmäkoti (Sirniön hoivakoti)
liikenne- ja yhteistyön suunnittelu

OSALLISUUS JA TOIMIJUUS

Vammais- ja vanhusneuvosto
Kansalaisopisto
Kirjasto ja kulttuuri
Vapaa-aika
Yhteistyö seurakunnan sekä eri järjestöjen ja yhdistysten kanssa

3. NYKYTILAN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYYSI SÄHKÖISEN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN INDIKAATTOREIDEN AVULLA

Vanhuspalvelulakia seurataan erilaisilla indikaattoreilla (Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi laatusuosituksen indikaattorit). Nämä indikaattorit löytyvät Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen indikaattoripankki sotkanetistä (www.sotkanet.fi). Indikaattoripankissa on tietoja vuodelta 1989 lähtien, vertailualueina voivat olla koko maa, kunta, seutukunta, maakunta, aluehallintoviraston alue, sairaanhoitopiiri, erityisvastuualue, suuralue, Manner-Suomi/Ahvenanmaa, Euroopan maat, Pohjoismaat, Muut Euroopan alueet (esim. erilaiset EU:n kokoonpanot). Tuloksia voi myös erotella sukupuolten mukaan. Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelun parantamiseksi laatusuosituksen indikaattorit jaetaan neljään (4) aihealueeseen: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (6 kpl), talous (3 kpl), palvelujen tarve (37 kpl), palvelurakenne (18 kpl). (Lähde 8)

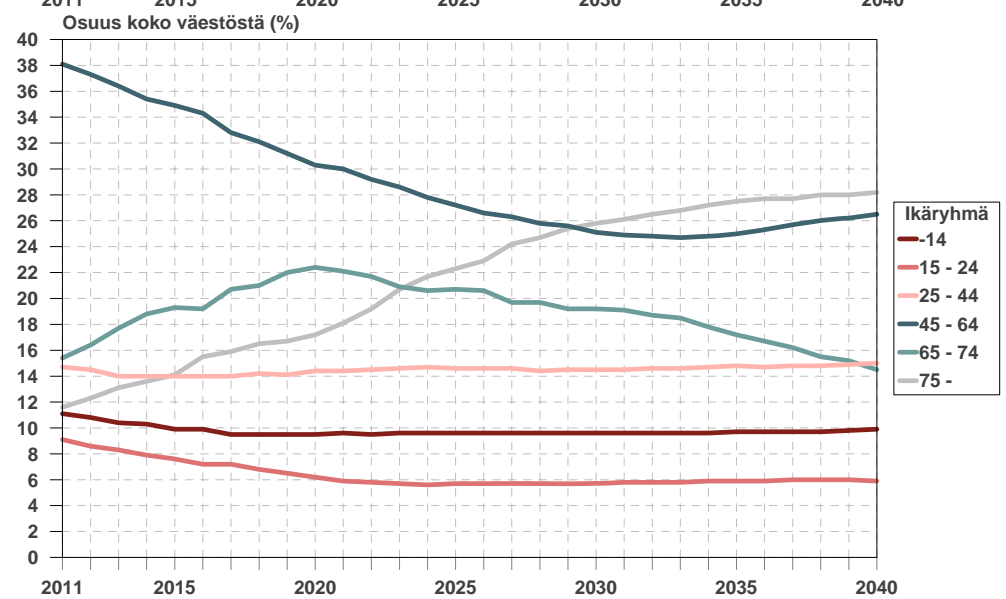
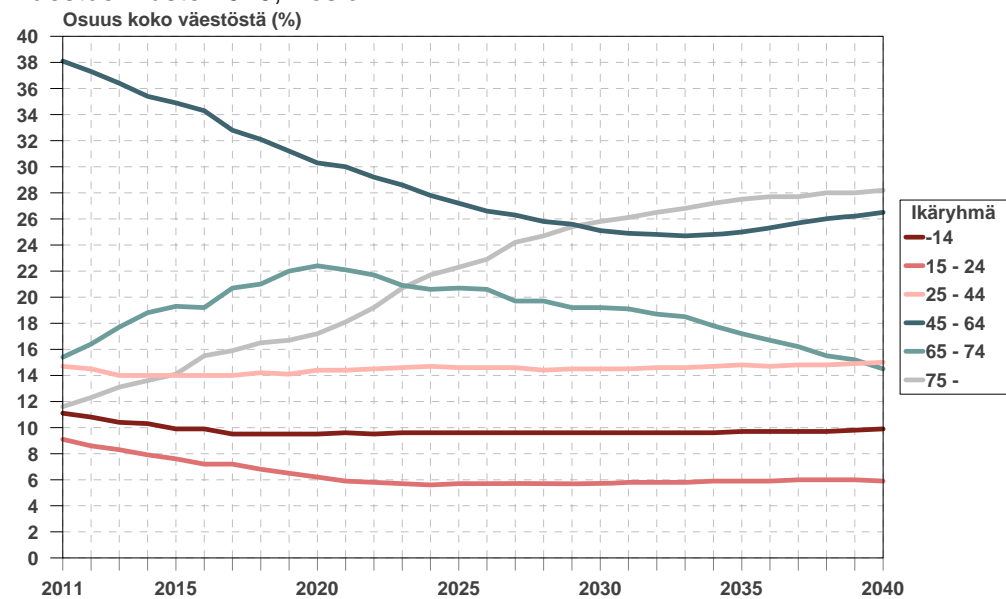
Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät asiakirjat sekä suunnitelma ovat hyvä liittää kunnan sähköiseen hyvinvointikertomukseen. Samalla suunnitelmissa on suotavaa käyttää sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoreita, jolloin tavoitteiden toteutumisen seuranta helpottuu. Tässä vanhustyön suunnitelmassa analysoidaan nykytilaa ja toimintaympäristöä indikaattoreiden avulla. Väestöön, sen hyvinvointiin, asumiseen, elinympäristöön, toimeentuloon ja kunnan palvelurakenteisiin analysointiin ja tutkimiseen on keskitytty. Vanhustyön suunnitelmassa olevia toimintalinjoja ja tavoitteita voidaan mitata näillä sähköisessä hyvinvointikertomuksessa olevilla indikaattoreilla.

Posiolla on tehty ensimmäinen hyvinvointikertomus vuosille 2009 – 2012. Kunnan tarkoituksena on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja se on työkaluna terveyden edistämiseen. Se kokoaa yhteen kaikki kunnan hyvinvointiin liittyvät asiakirjat ja lisäksi nostaa esiin indikaattorien avulla kunnan hyvinvoinnin taustat, vahvuudet sekä kehittämistarpeet. Hyvinvointikertomuksen osoittamat tiedot avustavat kunnan päätöksentekijöitä kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa. (Lähde 9, s. 4)

Hyvinvointikertomus päivitettiin sähköiseksi vuonna 2013 vuosille 2013 – 2016. ja vanhan hyvinvointikertomuksen tiedot siirrettiin uudelle 0.3.-alustalle. Sähköisen hyvinvointikertomuksen tavoitteeksi määriteltiin syksyllä 2012 tiedontuotannon ja vaikuttavuuden arvioinnin menetelmien kehittäminen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Lisänä sillä kehitetään poikkihallinnollisia toimintamalleja. (Lähde 9, s. 3)

3.1 VÄESTÖ

Väestöennuste 2040, Posio

(Lähde 10)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2020,2030 sekä 2040

2020	17 %
2030	26 %
2040	28 %

75 v. täyttäneet, % väestöstä

	2003	2008	2013
Suomi	7,0	7,9	8,3
Lappi	6,8	8,3	9,6
Posio	7,6	10,0	13,2
Ranua	6,6	8,8	10,4
Salla	10,4	13,6	17,2

(Lähde 8)

Väestöennusteesta käy ilmi väestörakenteen rajut muutokset: Yli 75-vuotiaita on enemmän kuin työikäisiä. Vuonna 2029 on murroskausi, sen jälkeen 75 vuotta täyttäneet ovat suurin ikäryhmä (26 %). 65–74-vuotiaiden määrä nousee 2023 saakka 2- 3 %, minkä jälkeen se lähtee hurjaan laskuun johtuen 75-vuotiaiden määrän kasvusta. 45–64-vuotiaiden osuus laskee noin 10 prosentilla 2030 vuoteen mennessä. He ovat potentiaalisin työssäkäyvä väki kunnassamme. 2030 vuoden jälkeen heidän määrä alkaa hyvin hitaasti nousta. 25–44-vuotiaiden määrä pysyy suurin piirtein samana vuoteen 2040 saakka. 15–24-vuotiaiden määrä vähenee noin 3 %, mikä kertoo opiskelusta toisilla paikkakunnilla ja syntyvyyden laskusta. Syntyvyys ja alle 14-vuotiaiden määrä laskee vuoteen 2020 saakka, jonka jälkeen se pysyy tasaisena.

Työikäisten kuntalaisten määrä laskee roimasti, koska nuorten aikuisten määrä säilyy suurin piirtein, mutta 45–64-vuotiaiden määrä laskee rajusti. Tämä on huolestuttavaa, koska iäkkäiden määrä kasvaa. Tämän suunnitelman voimassaolon aikana huolta ei ole, mutta tulevaisuuteen on suunnattava jo. Valtioneuvoston tekemän tilastokeskuksen väestöennusteeseen pohjautuva huoltosuhde maakunnittain 2010 ja 2030 puhuu omaa kieltään tulevista haasteista. Vuonna 2010 oli 59,2 huollettavaa 100 työikäistä kohden. Huoltosuhde vuonna 2030 on 121,3/100 eli huollettavia 100 työntekijää kohden on 121,3. Tämä tarkoittaa, että huollettavien määrä kaksinkertaistuu Posiolla 20 vuoden aikana. (Lähde 11)

3.2 HYVINVOINTI JA TERVEYS

Kelan sairastavuusindeksi

	2003	2008	2012
Lappi			
Posio	126,1	136,2	138,6
Ranua	125,4	128,8	131,0
Salla	114,9	118,9	123,4

(Lähde 8)

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2003	2008	2012
Suomi	62,0	62,7	63,2
Lappi	63,3	65,8	66,9
Posio	71,2	69,2	68,4
Ranua	68,8	68,6	68,9
Salla	65,6	71,2	72,7

(Lähde 8)

Dementiaindeksi

	2009
Suomi	94
Lappi	-
Posio	141,8
Ranua	135,1
Salla	-

(Lähde 8)

Kelan sairastavuusindeksin keskiarvo on 100. Posiolla sen ollessa 138,6 voimme todeta, että sairastavuus on valtakuntaa keskimääräistä suurempaa. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä on myös valtakunnallisessa sekä maakunnallisessa vertailussa enemmän. Tämän vuoksi terveyden edistämiseen on panostettava. Dementiaindeksi on korkea, mutta kertoo myös siitä, että palvelujärjestelmä muistisairaiden osalta toimii. Diagnooseja on tehty valtavasti ja hoitoon hakeutumisen kynnyks on madaltunut. Muistisairaita kuitenkin kunnassa on paljon, diagnooseja saa yhä nuoremmat kuntalaiset. Muistihoidajalla on 43 muistisairasta säännöllisessä seurannassa (näistä 24 asumisyksiköissä), 47 muistisairasta, jotka eivät käy hoitajan tai neurologin kontrolleissa. 74 kpl, joilla ei muistisairausdiagnoosia vielä, mutta kontrollissa tulisi käydä. Näistä luvuista käy ilmi, että muistihoidajan työaika ei ole riittävä.

3.3 ASUMINEN JA ELINYMPÄRISTÖ

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2003	2008	2012
Suomi	89,7	89,3	90,0
Lappi	89,2	89,4	90,1
Posio	85,8	85,3	86,6
Ranua	85,0	86,7	86,6
Salla	88,3	90,1	89,8

(Lähde 8)

Yksinasuvat 75 v. täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

	2003	2008	2012
Suomi	50,5	49,5	48,6
Lappi	45,4	45,9	45,6
Posio	37,1	39,1	37,1
Ranua	39,3	41,0	42,2
Salla	40,1	40,3	40,4

(Lähde 8)

Valtakunnallisten suositusten mukaan vuoteen 2017 91–92 % asuisi kotona itsenäisesti tai kattavan palvelutarpeen arvioinnin perusteella myönnettyjen tarkoituksenmukaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvin (Lähde 3, s. 39). Posion kunnan kohdalla noin 5 % muutos olisi suotavaa. Vajaan kymmenen vuoden aikana on muutos ollut noin 1 % verran. Posion ikäpoliittisessa strategiassa on kuitenkin kirjattu vuoden 2015 tavoitteeksi, että 88 % 75 vuotta täyttäneistä asuu kotona, siihen tavoitteeseen on päästy.

3.4 PALVELURAKENTEET

Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2003	2008	2012
Suomi	11,0	11,0	11,9
Lappi	14,2	11,0	13,5
Posio	23,8	23,8	21,2
Ranua	11,3	23,0	13,2
Salla	9,9	7,3	9,7

(Lähde 8)

Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi vuonna 2013 tehdyssä laatusuosituksessa on kirjattu valtakunnallisia tavoitteita 75 vuotta täyttäneiden henkilöiden osalta palveluihin sijoittumisessa vuodelle 2017. Suositusten mukaan kolmen vuoden päästä 13–14 % saa säännöllistä kotihoitoa (Lähde 3, s. 39). Posion osalta vuoden 2012 tietojen mukaan säännöllistä kotihoitoa sai 21,2 %. Tämä voi johtua monista syistä. Kotihoidolle ei ole laadittu konkreettisia palveluihin pääsyn perusteita, jolloin kotihoidon piiriin tullaan melko helposti. Kaikki kotihoitoa hakeneet ovat palvelua saaneet. Tilastoja tehdessä vuoden 2012 vuoden tilastoissa näkyvät myös tilapäiset asiakkaat, joten vuoden 2013 tilastot voivat olla lähempänä valtakunnallisia tavoitteita. Toisaalta kunnan väestökehitys painottuu ikääntyneiden määrän kasvuun. Samalla työikäiset ja esimerkiksi ikääntyvien lapset asuvat muualla, arjen auttajia ei ole lähipiirissä.

75-vuotiaiden määrä nousee vuoteen 2017 mennessä noin 2 %, mikä tarkoittaa keskimäärin 10 henkilön lisäystä. Jos lasketaan, että vuonna 2017 75 vuotta täyttäneitä on kunnassamme 510 henkilöä ja jos haluamme olla valtakunnallisissa suositusluvuissa, näistä 75 vuotta täyttäneistä olisi 65–75 sen ikäisistä säännöllisen kotihoidon piirissä. Se tarkoittaisi, että noin kolmen vuoden aikana asiakkaita kotihoidossa tulisi vähentyä noin 15, siivouspalveluasiakkaat mukaan lukien noin 30. Tämä edellyttää esimerkiksi siivouspalvelun ulkoistamista sekä kotihoidon palveluun pääsyn perusteiden konkretisoimista.

Omaishoidon tuen 75 täyttäneet vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

	2003	2008	2012
Suomi	3,5	4,1	4,5
Lappi	5,4	6,2	6,3
Posio	3,3	4,8	5,6
Ranua	11,9	7,1	9,7
Salla	8,5	10,9	11,1

(Lähde 8)

Suosituksen mukaan vuonna 2017 6–7 % saa omaishoitoa (Lähde 3, s. 39). Posiolla luku on 5,6 %, joten tilanne näyttää asianmukaiselta. Omaishoitajien tukemiseen on kuitenkin panostettava. Heidän hyvinvointinsa on merkittävän tärkeässä asemassa, heidän ansiostaan moni tehostetun palveluasumispaikkaan oikeutettu henkilö asuu kotona omaishoitajan hoidon turvin. Tukimuotoina mm. yhteydenpito kotikäyntien lisäksi, koulutuksen järjestämistä, hyvinvoinnin ylläpitämistä, vaikuttamisen mahdollistaminen.

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet pitkäaikaisasiakkaat 31.12.

	2003	2008	2012
Suomi	2,8	4,6	6,1
Lappi	3,7	6,0	7,0
Posio	-	6,0	10,7
Ranua	7,5	7,9	8,8
Salla	0	0	4,0

(Lähde 8)

Posiolla tämä luku on ollut vuonna 2012 10,7 %. Tällä hetkellä kunnan omissa ja yhdessä yksityisessä asumisyksikössä asuu 75 vuotta täyttäneitä vajaa 50, se on noin 10 % vastaavanikäisestä väestöstä. Aikaisemmassa vanhustyön suunnitelmassa vuoden 2015 tavoitteeksi asetettiin, että 12 % 75 vuotta täyttäneistä asuu tehostetun palveluasumisen piirissä. Tämä tavoite on alitettu jo vuonna 2014. Valtakunnallisten suositusten mukaan vuonna 2017 6–7 % 75 vuotta täyttäneistä on tehostetun palveluasumisen piirissä (Lähde 3, s. 39). Tähän tavoitteeseen päästäksemme meidän tulisi vähentää tehostetun palveluasumisen paikkoja yli 75-vuotiaiden osalta noin 10–15 paikan verran mikä tarkoittaisi käytännössä yhden asumisyksikön lakkauttamista. Tavoitteet tulee kuitenkin asettaa kuntakohtaisesti ja kuntalaislähtöisesti. Tämän hetken palvelutarpeen huomioon ottaen esimerkiksi yhden yksikön lakkauttaminen ei ole mahdollista.

Muutokset eivät ole helppoja toteuttaa, mutta esimerkiksi palveluiden pääsyn perusteet täytyisi konkreettisesti laatia. Silloin asumisyksiköihin ei muutettaisi ns. heppoisin perustein. Tämä tarkoittaa samalla sitä, että kotihoidon palveluiden kysyntä kasvaa. Kotihoitoon laadittavat konkreettiset palveluiden pääsyn perusteet aiheuttaisi sen, että kotihoito keskittyisi todelliseen hoitamiseen. Ja esimerkiksi yksityiset yritykset voisivat tarjota tukipalveluita*. Tällöin kotihoidon henkilöstöresursseja ei tarvitsisi lisätä, mutta resurssia voitaisiin kohdentaa ikäihmisiin, jotka tällä hetkellä sijoittuvat tehostetun palveluasumisen piiriin kotihoidon resurssipuutteen vuoksi .

Erittäin tärkeää on katsoa asiaa ikäihmisten näkökulmasta. Suurin osa heistä haluaisi asua kotona mahdollisimman pitkään, mutta onko kotikaan aina se paras paikka. Ihmisillä ei välttämättä ole muita ihmiskontakteja kuin kotihoidon henkilökunnan 5–20 minuutin vierailut noin 1–6 kertaa päivässä ja kaikilla ei ole niitäkään.

Tutkimusten mukaan reilu kolmasosa 75 vuotta täyttäneistä suomalaisista kärsii yksinäisyyden tunteesta ainakin toisinaan. Tunne yleistyy yleensä henkilön ikääntyessä, vaikka ikääntyminen itsessään ei aiheuta yksinäisyyden kokemuksia. Naisilla kokemus on runsaampaa kuin miehillä. Monet ikääntymiseen liittyvät muutokset voivat aiheuttaa yksinäisyyttä kuten muutto, leskeytyminen, terveydentilan heikkeneminen. (Lähde 12)

On huomioitava, että yksin oleminen ja yksinäisyys eivät ole sama asia. Osa nauttii yksin olemisesta. Ne ikäihmiset, jotka ovat tyytymättömiä elämäänsä ja joilla on runsaasti vapaa-aikaa, huono terveys sekä vähäiset sosiaaliset kontaktit, kokevat yksinäisyyden tunnetta yleisemmin. Monesti myös elämän tarkoituksettomaksi tai merkityksettömäksi kokeminen lisää yksinäisyyden tunnetta. Yksinäisyys on vakava asia: se voi ikääntyvillä henkilöillä aiheuttaa muistihäiriöitä, heikentää terveyttä eri tavoin ja jopa aiheuttaa ennen aikaista kuolleisuutta. Yksinäisyydestä kärsivät käyttävät muita enemmän lääkäripalveluja. Erilaisiin piireihin ja tapahtumiin osallistuvat ne ikääntyneet, jotka ovat muutoinkin aktiivisia tai pääsevät liikkumaan itsenäisesti. Suomessa yhä joka toinen päivä joku ikääntyvä tekee itsemurha (vuonna 2009 yli 65-vuotiaista 171 henkilöä teki itsemurhan). Taustalta löytyy monessa tapauksessa yksinäisyyttä. (Lähde 13).

Osallisuuteen, toimijuuteen sekä asumisen erilaisiin muotoihin on Posiolla panostettava ja löydettävä niihin uusia keinoja. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta on tuettava ja yksinäisyyden kokemusten mahdollisuuksia vähennettävä. Päivätoimintojen merkitystä on korostettava sekä varmistettava ihmisten pääsy eri toimintoihin. Samalla myös pohtia miten saamme vietyä tämän tyyppisiä palveluita koteihin.

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevat 75 v. täyttäneet. % vastaavanikäisestä väestöstä

	2003	2008	2012
Suomi	7,1	5,7	3,6
Lappi	6,8	4,4	2,9
Posio	13,0	8,3	2,5
Ranua	6,9	5,4	4,6
Salla	10,7	8,9	5,1

(Lähde 7)

Valtakunnallisten suositusten mukaan vuonna 2007 75 vuotta täyttäneistä 2–3 % on vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskusten vuodeosastoilla (Lähde 3, s. 39). Posion osalta voimme todeta tilanteen olevan hyvä, suosituksen sisällä ollaan jo nyt. Lähikuntiin ja koko Suomeen verrattuna jopa edistyksellistä laitoshoidon purkamista on toteutettu.

3.5 TOIMEENTULO

Täyttä kansaneläkettä saaneet yli 65 v., % vastaavanikäisestä väestöstä

	2003	2008	2012
Suomi	6,2	4,1	2,8
Lappi	4,3	3,2	2,2
Posio	7,6	4,7	3,1
Ranua	7,1	4,8	2,3
Salla	4,8	3,8	3,0

(Lähde 8)

Toimeentulo 65 vuotta täyten osalta on samaa tasoa valtakunnallisesti. Tämä tarkoittaa, että ikäihmisten toimeentulo on parantunut, eläkeläiset saavat eläkettä työansiodensa mukaan eivätkä tarvitse niin paljon kansaneläkettä turvaamaan toimeentuloa. Ikäihmiset voisivat näiden lukujen valossa ostaa palveluita mm. yksityisiltä yrittäjiltä.

3.6 KUNNAN TILANNE JA TYÖVOIMAN SAATAVUUS

Posion kunnan vuoden 2013 toimintakertomuksen mukaan kunnan talous jäi miljoona euroa alijäämäiseksi. Tämän vuoksi talouden tasapainottaminen on aloitettu vuonna 2014 ns. radikaalisti. Nämä asiat huomioon ottaen on mietittävä miten saamme palveluita järjestettyä mahdollisimman kustannustehokkaasti, mutta silti laadukkaasti ja riittävässä määrin. Palveluiden kohdentaminen todellista tarvetta vaativiin sekä ennakoivan työn* lisäämisen merkitystä ei voi koskaan korostaa liikaa tässäkin kohtaa.

Työvoiman saatavuuden kannalta tulevat vuodet ovat epävarmoja. Tällä hetkellä ja myös tulevaisuudessa vanhustyön suurin ammattiryhmä ovat sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneet, lähi-/perushoitajat sekä kasvavassa määrin myös sairaanhoitajat. Koulutettua hoitoalan henkilöstöä on toistaiseksi saatu hyvin vakinaisiin toimiin, mutta hoitoalan sijaistarpeeseen koulutettua henkilöstöä ei ole riittävässä määrin tarjolla oman kunnan alueella. Terveyspuolen toimiin vakituisia sairaanhoidon ja terveydenhuollon ammattilaisia on ollut vaikeampi löytää. Sairaanhoitajien reservi on kunnassamme olematon. Sosiaalialan ammattilaisia on vaikea saada vakituisiin toimiin, varsinkin gerontologista* osaamista omaavia. Työssäkäyvien kuntalaisten määrä laskee tulevaisuudessa rajusti ja samalla ikäihmisten määrä kasvaa, se tuottaa problematiikkaa jo eläkepoistumaan vastaamisessa.

Kunnan ja alueen tilanteeseen vaikuttavat merkittävästi myös valtionosuus*uudistus sekä sote-uudistus. Alkuperäinen esitys valtionosuusuudistuksesta olisi ollut Posion kunnan kannalta todella huono. Uusi valtionosuusuudistusjärjestelmä suosii luonnollisesti kehittyviä maakuntakeskuksia. Niissä väestö ei vähene ja ikäjakauma on tasainen. Menetykset reuna-alueiden harvaan asutuilla kunnilla, kuten Posiolla ovat merkittäviä: ne menettävät koko ajan väestöään ja kunnassa olevan väestön ikärakenne koostuu yli 65-vuotiaista ja sitä iäkkäämmistä. Posion kohdalla syrjäisyyskertoimessa ei oteta esimerkiksi huomioon kuntakeskusta ympäröivien vesistöjen vaikutuksia liikenneinfrastruktuuriin*. Valtionosuusuudistusjärjestelmä oli lausuntokierroksille kunnissa, minkä vaikutukset olivat positiivisia Posion kannalta: aiemman esityksen mukaan kuntamme oli menettämässä valtionosuuksia melkein 500 000 €, mutta lausuntokierroksen jälkeen menetykset ovat 40 000 €.

Sote-uudistus eli sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus vaikuttaa tulevaisuudessa myös kuntalaisten palveluihin. Uudistuksessa valtio jaetaan viiteen vahvaan sote-alueeseen, jotka toimivat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäjinä. Hallinto järjestetään kuntayhtymämallilla. Kunnat toimivat palveluiden tuottajina, jolloin arjen palvelut säilyisivät jatkossakin oman kunnan alueella. Uudistus mahdollistaa yhdenvertaiset palvelut asuinkunnasta riippumatta, toimivat palveluketjut (joissa asiakasta ei pompotella), purkaa hallintoa ja hallinnon raja-aitoja sekä vähentää palvelujen tarpeetonta päällekkäisyyttä, turvataan varhainen puuttuminen, siirretään painopistettä ehkäiseviin ja oikea-aikaisiin palveluihin, kaventaa väestön hyvinvointi- ja terveyseroja, turvataan palvelujen rahoitus sekä turvataan osaavan henkilöstön saatavuus, osaaminen ja työhyvinvointi. Valtioneuvoston tiedotteen mukaan lähipalvelut kuten terveyskeskus, vanhusten kotipalvelut ja sosiaalihuollon palvelut pysyvät kunnassa. Hallintoa tullaan siirtämään muualle. (Lähde 14)

Posion kannalta muutamia huolenaiheita on: pysyvätkö lähipalvelut varmasti kunnassa ja mitä näihin lähipalveluihin luokitellaan? Kuntayhtymän toiminnan rahoitusperiaatteena on tarvepainoitettu kapitaatio* eli kunnan rahoitusosuuteen vaikuttaa väestömäärän lisäksi esimerkiksi väestön ikärakenne ja sairastavuus, mitä tämä käytännössä tarkoittaa meillä? Millaiset ovat pienen Posion vaikuttamismahdollisuudet massakuntayhtymässä? Millä tavalla sote-uudistus vaikuttaa mahdolliseen kuntarakenneuudistukseen?

4. IKÄÄNTYVIEN PALVELUIDEN VISIO JA LÄHTÖKOHDAT KEHITTÄMISELLE

TAIKAMAAN IKÄIHMINEN NAUTTII TERVEELLISESTÄ, AKTIIVISESTA, TURVALLISESTA JA ESTEETTÖMÄSTÄ ELÄMÄSTÄ OMASSA KODISSAAN MAHDOLLISIMMAN PITKÄÄN!

”Kotona kaikkein paras!” kuulee varmasti jokaisen ikäihmisen sanovan jos heiltä kysyy mitä he ajattelevat tulevaisuudestaan ja elämäkulustaan. Tämä tavoite tulee myös hyvin ilmi vanhuspalvelulaissa sekä hallituksen rakennepoliittinen ohjelma (29.11.2013) sisältää tavoitteen laitoshoidon vähentämisestä. Kyse on palvelurakenteen uudistamisesta valtakunnallisesti. Päästäksemme näihin tavoitteisiin ja pysyäksemme niissä on kunnan sekä kunnassa toimivan 3. sektorin* suunniteltava toimenpiteitä.

Ikääntyvien hyvinvointi ja terveys on pysyttävä hyvällä tasolla, jotta vältymme räjähtävältä palvelutarpeen kasvulta. Tähän tavoitteeseen päästäksemme on tehtävä ennakoivaa työtä. Se edellyttää esimerkiksi kehon ja mielen toimintakyvyn ylläpitämistä (liikunnan ja kuntoutuksen merkitys sekä sosiaalinen ja psyykinen toimintakyky), neuvonnan ja ohjauksen antamista omaehtoiseen hyvinvoinnin edistämiseen, hyvinvointia edistävien kotikäyntien* sekä ikäihmisten terveystarkastusten toteuttamista, palveluohjaukseen* panostamista.

Posio on maantieteellisesti suuri kunta ja posiolaisia asuu ympäri pitäjän. Palveluiden saaminen ei pidä edellyttää ikäihmisen muuttamisen kuntakeskukseen. Palveluita on pyrittävä järjestämään myös sivukylille ja asioimisen sekä kulkemisen mahdollisuuksia tulee suunnitella. Asunnot on oltava esteettämiä ja turvallisia. Asumisen erilaisia muotoja on mietittävä ja tukipalveluita kehitettävä.

Hyvinvoinnin edistämässä tärkeänä elementtinä on tunne kuulumisesta yhteisöön sekä osallisuus ja toimijuus. Ikäihmisten eteen kunnan lisäksi tekevät myös seurakunnat, järjestöt ja yhdistykset. Kaikkien näiden toimijoiden yhteistyötä on lisättävä sekä koordinoitava. Osallisuutta ja toimijuutta voidaan myös varmentaa lisäämällä erilaisten ryhmien, kokousten ja tapahtumien saavutettavuutta sekä määriä, kannanottamisen mahdollistamiseen on kehiteltävä erilaisia matalankynnyksen foorumeita ja turvata kannanottamisen vaikuttavuus. Ikäihmisillä on oltava tietoisuutta valmisteilla olevista ajankohtaisista asioista mikä tekee kunnan toiminnasta läpinäkyvää.

Kunnan on osoitettava riittävät voimavarat palveluiden järjestämiseen ja samalla iäkkäille henkilöille järjestettävien palveluiden on oltava laadukkaita sekä niiden on turvattava hyvä hoito ja huolenpito. Palveluita on arvioitava vuosittain. Nämä asiat edellyttävät, että kunnan houkutelavuutta työnantajana ja asuinpaikkana on lisättävä, sairaan- ja saattohoidollista* osaamista on lisättävä tehostettuun palveluasumiseen sekä kotihoitoon, eläkepoistuman ja palvelutarpeen kasvu on huomioitava toimintojen suunnittelussa, työntekijöiden osaamista on ylläpidettävä sekä kehitettävä. Laadun arvioinnin yhtenäistäminen pätevän arviointijärjestelmän avulla on toteutettava.

5. KEHITTÄMISSUUNNITELMA VUOSILLE 2014–2019

5.1 HYVINVOINTI JA TERVEYS

Toimintali nja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoit e 2014 – 2016	Vuositavoite 2019	Vastuutaho ja arviointi
Hyvinvointia edistävät palvelut	palveluohjauksen keskittäminen	palvelutarjotin* työntekijöiden antamista palveluista	yhteydenottojen oikein ohjautuvuus – työntekijöiden kokemus	laaditaan mahdollisimman pian, laitetaan uusille nettisivuille	yhteydenotot ohjautuvat oikeille henkiöille	vanhustyön vastaava
		ikäihmisten palveluoppaan* päivitys vuosittain	päivittämisen toteutumisen	2014 päivitys ja vuosittain jatkuu. Suunnitella painattaminen ja jakelu	mahdollisimman laaja saatavuus	vanhustyön vastaava koordinoi
		yhteispalvelupiste telaki	toteutumisen	laki astuu voimaan 2014, toiminnan suunnittelu ja pisteessä kunnan palvelutarjotin	yhteispalvelupiste* olemassa Posiolla mikäli valtio on siihen tulossa taloudellisesti mukaan	hallintojohtaja (6/14 tarkistettu tilanne ja lain valmistelu edelleen kesken)
		palveluohjauksesta vastaava henkilö	määrärahat varattu ja toteutumisen	palveluohjaaja ja nimetty	palveluohjaus toimii joustavasti	vanhustyön vastaava
		vastuutyöntekijän* nimeäminen ikäihmiselle, jos hän tarvitsee apua palvelujen toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa	toteutumisen	2014 valmistelu 2015 vuoden alussa alkaen toiminnassa oleva käytäntö	pysyvä käytäntö	valmistelu: vanhustyö, sosiaalityö, terveyspalvelut toteutuksesta vastaava todetaan asian valmistelussa
		palvelusuunnitelma*	toteutumisen	2014 valmistelu 2015 vuoden alussa toimintaan	pysyvä käytäntö	vastuutyöntekijä koordinaattori

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoite 2014 – 2016	Vuositavoite 2019	Vastuutaho ja arviointi
	kuntoutuksen ja liikunnan merkityksen kasvattaminen	yli 75-vuotiaiden kuntoutuspolku*	fysioterapeutin laaja-alainen toimintakykyarviointi	suunnittelu- ja jalkautumisvaihe	toiminnasta muotoutunut säännöllinen käytäntö	fys. opiskelija laatii polun -hyvinvointipalvelut
		kansalaisopistojen ja yhdistysten tuottamat palvelut sekä ryhmät	ryhmien ja osallistujien määrä	kasvattaa määriä, vertaisohjaaja koulutus	kasvattaa määriä, uusien toimintamutojen suunnittelu- ja käyttöönotto	kansalaisopiston rehtori sekä yhdistysten "veturit"
		kansalaisopiston opintoryhmien toimintaedellytysten säilyttäminen mm. olemassa olevien kuljetusjärjestelyiden organisointi	kansalaisopiston toimintakertomuksesta laadun arviointi ja osallistujamäärät	opintoryhmät / kuljetussuunnittelu	osallistujamäärä on kasvanut edellisistä vuosista	kansalaisopiston rehtori
		yhdistysten toimintaedellytysten säilyttäminen mm. olemassa olevien kuljetusjärjestelyiden organisointi	yhdistysten toimintakertomukset	kerhot/tapahtumat	osallistujamäärä on kasvanut edellisistä vuosista	yhdistykset yhteistyössä kunnan kanssa
	Hyvinvointia edistävät kotikäynnit 75 v	resurssien varaaminen ja toimintamallin suunnittelu	määrärahat saatu sekä sen jälkeen kotikäyntien määrä	suunnittelu- ja jalkautumisvaihe	toiminnasta muotoutunut säännöllinen käytäntö	vanhustyö
	Seniorisyynit 68 v	ohjaajan resurssin vapautuminen TETA 75 v.* siirtyisi tähän	syynättävien määrä	toiminnan aloittaminen	toiminnasta muotoutunut säännöllinen käytäntö	terveyspalvelut/hoitotyön vastaava

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoite 2014 – 2016	Vuositavoite 2019	Vastuutaho ja arviointi
	Sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn ylläpitäminen	tupatapahtumia sivukylille vauvasta vaariin ja muksusta muoriin	tupatapahtumien määrä	pilottitapahtuman suunnittelu syksyllä 2014 ja toteuttaminen 2015 Perä-Posiolla	joka kylällä	kunta, järjestöt, srk ja kylät suunnittelussa, vanhustyö koordinoi mutta vastuutaho vaihtelisi
		kansalaisopiston opintoryhmien toimintaedellytysten säilyttäminen mm. olemassa olevien kuljetusjärjestelyiden organisointi	kansalaisopiston toimintakertomuksesta laadun arviointi ja osallistujamäärät	opintoryhmät/kuljetussuunnittelu	osallistujamäärä on kasvanut edellisistä vuosista	kansalaisopiston rehtori sekä kuntouttavan päivätoiminnan ohjaaja + kuljetuksista suunnitteleva henkilö
		yhdistysten toimintaedellytysten säilyttäminen mm. olemassa olevien kuljetusjärjestelyiden organisointi	yhdistysten toimintakertomukset	kerhot/tapahtumat	osallistujamäärä on kasvanut edellisistä vuosista	yhdistykset yhteistyössä kunnan kanssa
Vastuu omaehtoiseen hyvinvoinnin edistämiseen	Neuvonnan ja ohjauksen antaminen	hienovarainen tuuppaaminen esim. eläkkeelle jäädessä työterveystarkastuksessa	toteutuminen	työterveyshuolto aloittaa toiminnan 2014	toiminta vakiintunut	työterveyshuolto, terveyden edistämisen työryhmä
		vuosikello järjestöjen, seurakunnan sekä kunnan tapahtumista	toteutuminen ja hyödyntäminen	laadinta yhteistyössä ao. tahojen kanssa	pysyvä käytäntö	työryhmän koordinoija
		liikuntaresepti*	liikuntareseptien määrä	2014 valmistelu, 2015 toiminnassa	pysyvä käytäntö	terveyspalvelut/johtava lääkäri

5.2 ASUMINEN JA ELINYMPÄRISTÖ

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoite 2014 - 2016	Vuositavoite 2019	Vastuutaho ja arviointi
Turvallisen asumisen mahdollistaminen	yhteisöllinen asuminen	tyhjiä omakotitalojen vuokraus ja edelleen vuokraus ikäihmisten yhteisöasumiseen halukkaille	Vuokralaisten ja talojen lukumäärällä, palvelutarpeiden muutokset	asian selvittely ja mahdollisesti yhden talon vuokraaminen	juurtunut käytäntö	jokainen ryhmäläinen kuulostelee onko taloja, kehittäjätyön tekijä
	pienet ja toimivat asunnot keskusta	viestiä esim. Taika-asunnoille tarpeista	toteutumisen, tarjontaan ja kysyntää	viedään asiaa eteenpäin	huomioitua uudessa rakentamisessa ja korjaamisessa riittävästi	Taika-asuntojen hallituksen jäsenet, jotka tarpeet ovat tunnustaneet
	turvalliset asunnot ympäristön ympäristön	Hyvinvointia edistävät kotikäynnit/asumisympäristön arviointi	käynneillä huomatuista esteettömyyden* puutteista sekä niiden korjaus	kts. kotikäyntien vuositavoitteet		sama kuin edistävissä kotikäynneissä
		eläkeläisten korjausavustukset	vuosittainen kysynnän ja toteutumisen määrä	toimintamallin olemassa kunnassa ja sitä jatketaan	toimintaa edelleen	kunnan rakennusmestari ja sosiaalityöntekijä
	perhehoitajan* kehittämisen	kunnassa koulutettu perhehoitaja kouluttaja	perhehoitajien koulutettujen määrä sekä perhehoitokotien määrä	koulutus tapahtuu 2014 ja järjestetään informaatiotilaisuuksia sekä koulutuksia, 2015 – 2016 toiminnan aloittaminen	perhehoitoa kunnalla vakituisessa toiminnassa	sosiaalipalveluiden vastaava viranomaisen

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuosittavoitte 2014 – 2016	Vuosittavoitte 2019	Vastuutaho ja arviointi
		Palveluita ja pienyrittäjyyttä-hankkeen haastattelut	perhehoidon tarpeen määrä	2014 haastattelu toteutuu, jonka jälkeen toimenpiteet		hanketyöntekijä
	tukipalveluiden kehittäminen	yritystoimintaa	yrittäjien sekä asiakkaiden määrä	Palveluita- ja pienyrittäjyyttä hankkeen kartoitus sekä tiedotus mahdollisuuksista	Yrittäjät tuottavat enemmän tukipalveluita kuin nykyisin ja uusia yrittäjiä on useita	Palveluita ja pienyrittäjyyttä-hankkeen työntekijä vuoden 2014 loppuun, jonka jälkeen Posion kehitysyritys/ yrittäjät
		palveluseteli*	toteutuminen, jonka jälkeen kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen	palveluseteli käytössä 2015-2016	palveluseteli toimii kunnassa	sosiaalipalveluiden viranomaisen/hyvinvointilautakunta
Asioimisen mahdollistaminen kaikille	Esteetön kulkeminen keskustassa	esteettömän ja turvallisen liikkumisen testiryhmän toiminta taajama alueella sekä Sysiniemen rakennuksissa	Testiryhmän pöytäkirja, jossa kohteet, parannusehdotukset ja asiantuntijalausunto	Kevät 2014 testiryhmän isku sekä juttu Kuriiriin ja puutteiden korjaus vuoteen 2015 mennessä	Testiryhmän uusi isku	Testiryhmään kuuluvat: Vammais- ja vanhusneuvoston jäsen, kunnan rakennusmestari, ikäihminen, vanhustyön fysioterapeutti (taajama). Kotihoidon ohjaaja ja vanhustyön vastaava sekä asukas (Sysiniemen rakennukset)
	järkevät ja kustannustehokkaat asiointikyytimahdollisuudet	Ohjeitus kuljetusyrittäjille tarjouspyynnössä sekä pitää tarjouspyynnön aikana informaatiotilaisuuden	Matkustajalaskennat syksyllä ja keväällä	Tarjouspyyntö 11.3 – 2.4.2014. Informaatiotilaisuuden aikataulu päätetään kuljetustyöryhmässä. Käyttäjät lisääntyvät	kustannustehokkaat ja toimivat asiointikyydit	kuljetustyöryhmä sekä kunnanhallitus

				ja kuljetuskust annukset vähenevät		
--	--	--	--	---	--	--

Toimintali nja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoite 2014 – 2016	Vuositavoit e 2019	Vastuutaho ja arviointi
		informaatiota kuntalaisille (varsinkin sivukylät) koululaiskyyde istä ja välikydeistä, reiteistä ja aikatauluista	matkustajalasken nat syksyllä ja keväällä	Elokuussa laaditaan informaatio ja siinä mietitään miten informoidaan kaikkia kuntalaisia		kuljetussuunnitt elija sekä kotihoidon ohjaaja
		Yhteistyö mm. ruokakauppiain den ja apteekin kanssa – palvelu voisi mennä myös kotiin	kotiin annettavien ruoka- ja apteekkipalveluin den määrä	hankkeen aikana kutsutaan ruokakauppiain at sekä apteekin edustus palaveriin, jossa kerrotaan ilmitulleet tarpeet	kauppa- ja apteekkipalv elut kotiinkuljetus	kehittäjätyöntek ijä, asumisen ja elinympäristö työryhmän jäsenet
Tasavertai set palvelut	Palvelui ta kaikille	vanhustyön palveluiden saamiselle perusteet (kotihoito ja tehostettu palveluasumin en)	perusteet laadittu	2014 määritellään RAVA:n ja sen alamittareide n pohjalta. Osallistutaan RAI-järjestel män esittelyyn.	RAI käytössä (RAVA:n tilalla)	vanhustyö
		sivukylille myös palveluja joko kunnan tai yksityisen tuottamana	uusien palveluiden määrä	palveluja ja pienyrittäjyytt ä kylille - hankkeen hyödyntämin en suunnitteluss a	sivukylillä enemmän palveluita nykyiseen verrattuna	vanhustyö
		palvelusetelin käyttöönotto	palvelusetelin määrä	palveluja ja pienyrittäjyytt ä kylille - hankkeen hyödyntämin en suunnitteluss a ja mahd. toiminnan	palveluseteli käytössä	sosiaalipalvelut, vanhustyö

				aloittaminen		
--	--	--	--	--------------	--	--

5.3 OSALLISUUS JA TOIMIJUUS

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoite 2014 – 2016	Vuositavoite 2019	Vastuuta ho ja arviointi
Aktiivinen kuntalainen	kehon ja mielen toimintakyvyn ylläpitäminen	kunnan, seurakuntien ja järjestöjen tarjoamat palvelut ja tilaisuudet	tarjonnan määrä	eri toimijoiden tunnistaminen ja yhteistyö	eri toimijoiden yhteistyö	jokainen tahot
	osallistujien määrän nostattaminen piireihin ja tapahtumiin	informaation laajentaminen kuntalaisten perehdyttämisen eri viestintävälineiden käyttöön	käytössä olevien viestintäväylien määrä ja toimivuus	sähköisen viestinnän lisääminen kansalaisopiston kurssien käyttöön Seniorisurf-päivänä tempaus vanhusten viikolla esim. opetellaan facebookin, puhelimen, älypuhelimien*, tablettien*, s-postien, internetin käyttöä Vertaisohjauksen käynnistäminen	sähköinen viestintä vakiintunut informaatiovälineeksi vuosittain toistuva tapahtuma, vertaisohjausta, vaihtuvia teemoja	kaikki tapahtumat ja järjestävät tahot Vanhusten viikon suunnittelu-työryhmä
	saavutettavuuden parantaminen	kulkeminen tapahtumiin esim. kimppakyydit ja julkinen liikenne sekä hyvinvointiteknologian* hyödyntäminen	osallistujien määrä	osallistumisen mahdollistaminen sekä hyvinvointiteknologian käyttöönoton valmistelu	hyvinvointiteknologiaa hyödynnetään	järjestäjät tahot

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoite 2014 – 2016	Vuositavoite 2019	Vastuutaho ja arviointi
		valmiiden tapahtumakonseptien* vienti kylille	tapahtumien ja osallistujien määrä	tapahtumakonseptien suunnittelu ja aloittaminen	kylillä virinnyt uudelleen tapahtumakulttuuri	koordinoitusti kunta, seurakunnat ja järjestöt
Kantaaottava kuntalainen	vaikuttaminen helposti/matalan kynnyksen foorumit	kehittäjäkahvilat	kehittäjäkahviloiden ja osallistujien määrä	toiminnan suunnittelu, miettiä mm. järjestäjätaho ja aiheet. Ensimmäinen kahvila syksyllä 2014/vanhusten viikko, josta säännöllinen	Pysyvä käytäntö	hyvinvointilautakunta/palvelujohtaja, vanhustyön vastaava, kotihoidon ohjaaja vammais- ja vanhusneuvosto kansalaisopiston rehtori
	kannanottamisen vaikuttavuus	vammais- ja vanhusneuvoston roolin nostattaminen mm. kunnallisessa päätöksenteossa mukana olemisella	osallistumien kunnalliseen päätöksentekoon	vammais- ja vanhusneuvostolla keskeinen rooli ikäihmisiin liittyvien asioiden suunnittelussa	pysyvä käytäntö	vammais- ja vanhusneuvosto
		aloitteiden/ideoiden kirjaus esim. kehittäjäkahviloissa, mitkä otetaan huomioon mm. toimintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa	aloitteiden/ideoiden kirjaamisen sekä niiden toteutumisen määrä	toimintamallin luominen sekä kuntalaisten tietoisuuden lisääminen asiasta	pysyvä käytäntö	kunnan johtoryhmä
	tietoisuus valmisteilla olevista asioista	kehittäjäkahvilat, vammais- ja vanhusneuvoston kokoukset, sähköposti, sosiaalinen media*, kunnanjohtajan blogi	toteutumien	uusien toimintatapojen kehittelyä	pysyviä käytäntöjä	lautakunnat/palvelujohtaja/esimiehet

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoite 2014 – 2016	Vuositavoite 2019	Vastuutaho ja arviointi
Tekijöiden ja tukijoiden yhteistyö	järjestöjen, seurakunnan ja kunnan välisen yhteistyön koordinointi	yhteistyöryhmä sekä sen koordinoija	yhteisten tapahtumien määrällä, osallistujamäärä	Ikkäihminen toimijana-kehittäjäyöntekijä aloittaa yhteistyötahojen kokoamista	Vuosikello toiminnassa	aloituksessa kehittäjäyöntekijä jatkossa koordinoija

2.8 VÄESTÖRAKENTEEN MUUTOKSET SEKÄ OSAAMINEN JA KEHITTYMINEN

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuositavoite 2014 – 2016	Vuositavoite 2019	Vastuutaho ja arviointi
Osaava henkilökunta oikeassa paikassa	Eläkepoistumasta johtuvien toimien täyttäminen sosiaali- ja terveystalouksissa, kasvavaan palvelutarpeeseen vastataan	Eläkepoistuman ja palvelutarpeen kasvun ennakointi	Vertailla näitä kahta, ottaen myös huomioon että vaikka iäkkäiden kuntalaisten määrä kasvaa niin se ei automaattisesti tarkoita palvelutarpeen kasvua	Lasketaan eläköityvien määrä sosiaali- ja terveystalouksissa (2015 – 2020 noin 16 eläkkeelle jäävää) ja lisätään tähän palvelutarpeen kasvu. Lisäksi selvitetään jo 2020 → eläköityminen sos. ja terveystalouksissa	Avautuvat toimet on saatu täytettyä. Kotihoitoon korkeintaan 1 – 2 toimea lisää turvaamaan ikäihmisten kotona asumista. Tehostettua palveluasiointia ei lisätä työntekijöitä. Ennakoivaa työhönpanostusta.	Henkilöstöpäällikkö, sosiaali- ja terveystalouksien esimiehet
	uusien ammattihlösten tarpeen ilmoittaminen esim. te-toimistoon ja oppilaitoksiin. Ennakointi!	Vuoropuhelu. Sosiaali- ja terveydenhuollon eläkepoistuman kuntakohtainen ilmoittaminen. C&Q-haastattelut*	koulutettujen työvoiman saaminen	C&Q-haastattelujen avulla tarve on kartoitettu ja otettu huomioon koulutus suunnitelmassa Lapin alueella. Yhteistyö te-toimiston kanssa sujuvaa	Yhteistyö toimii ja koulutettua työväkeä on saatavilla	esimiehet
	houkuteltavuuden lisääminen	sairaanhoitajaopiskelijoiden opinnäytetyö	rekrytoinnin onnistuminen	opinnäytetyö valmis 2014, aineistoa hyödynnetään välittömästi	onnistuneita rekrytointeja	opinnäytetyöstä opiskelijat, jalkauttamisesta esimiehet sekä työntekijät

Toimintalinja	Tavoite	Keino	Mittari	Vuosittavoitteet 2014 – 2016	Vuosittavoite 2019	Vastuutaho ja arviointi
	Sairaanhoidollisen osaamisen lisääminen tehostettuun palveluasuunmiseen sekä kotihoitoon	Vanhustyön operatiivinen suunnitelma, ”mobiilihoitajan” työnkuvan kehittäminen	osaamisen lisääminen	tavoitteet asetetaan operatiivisessa suunnitelmassa, ”mobiilihoitaja”-työryhmä suunnittelee toimintaa	sairaanhoidollista osaamista on lisätty	vanhushoitotyö ja
	Saattohoito-osaamisen lisääminen tehostetussa palveluasuunmisessa ja kotihoidossa	Työntekijöiden koulutus. Opas työntekijöille ja omaisille. yhteys ammattiopistoon koulutuksen järjestämisen suhteen	saattohoitokoulutukseen suorittaneiden määrä, saattohoitojen määrä tehostetussa palveluasuunmisessä sekä kotihoidossa	koulutuksesta kiinnostuneiden kartoittaminen, yhteys ammattiopistoon	Kaikissa saattohoitotilanteissa ei asiakkaiden ei asiakkaiden tarvitsisi siirtyä laitoshoidon potilasturvallisuutta ja aseptiikkaa* vaarantamatta	vanhushoitotyö ja
	Kotihoidossa välittömän työn lisääminen	Toiminnanohjausjärjestelmän* käyttöönotto	järjestelmän käyttö, välittömän työajan* määrä	esittelyt, suunnittelu, talousarvion vienti	toiminnanohjausjärjestelmä käytössä	vanhustyö
	Muistiperheiden tukeminen	Muistikoordinaattorin toimen perustaminen tai muistihoitajan työajan lisääminen	toteutuminen	työnkuvaa mietitään ja asia viedään talousarvionsuunnitteluun viimeistään vuonna 2016	Muistiperheille kohdennettua työaika on nykyistä enemmän	Muistitiimi*, terveyspalvelut: seniorineuvola
Osaamisen ylläpitäminen	Yksilöllinen koulutus suunnitelma sekä osaamisen kehittämissuunnitelma	Suunnitelmien laadinta perehdytysaikana sekä kehityskeskusteluissa	Suunnitelmien määrä ja niiden toteutuminen	Työ aloitetaan ja päivitys ohjelma laaditaan	kaikilla työntekijöillä on ko. suunnitelmat ja niitä hyödynnetään	esimiehet
Laadun arviointi	laadun arvioinnin yhtenäistämisen	TAK*-arviointijärjestelmä	Järjestelmän käyttö	laaditaan toimenpideohjelma, selvitetään hyödynnettävyys ja kustannukset, viedään	Yhtenäinen laadun arviointijärjestelmä olemassa	vanhustyö

				talousarvios uunnitteluun		
--	--	--	--	------------------------------	--	--

SANASTO

1 – 99

3. sektori Vapaaehtoissektori (myös kolmas sektori tai nk. järjestökenttä) on [yksityisen sektorin](#), [julkisen sektorin](#) ja perheiden väliin jäävä yhteiskunnallinen sektori, jonka tunnuspiirteitä ovat voittoa tavoittelematon talous ja organisaatioiden tai ryhmien sosiaaliset (yhteiskunnalliset) tavoitteet. Vapaaehtoissektorin toimijoita ovat muun muassa [yhdistykset](#), [osuuskunnat](#) ja [säätiöt](#)

A

aseptiikka toimintatavat, joilla pyritään estämään ja ehkäisemään infektioiden syntyä

C

C&Q työväline henkilöstön osaamisvalmiuksien (competense) ja tulevaisuuden osaamistarpeiden (qualifications) sekä niihin liittyvien kehittämishaasteiden arviointi, kartoittaminen ja suunnittelu. Lapin sairaanhoitopiiri on järjestänyt alueellaan projektin, jossa työvälinettä käytetty

E

ennakoiva työ myös ehkäisevä työ. Työote, joka pyrkii vähentämään ja estämään runsasta palveluntarvetta

esteettömyys Esteettömyys on laaja kokonaisuus, joka tarkoittaa kaikkien kansalaisten sujuvaa osallistumista työntekoon, harrastuksiin, kulttuuriin ja opiskeluun

G

gerontologia ikääntymisen ja vanhenemisprosessin tutkiminen

H

huoltosuhte	yleisesti tilastoidun työvoiman ulkopuolella olevien määrää suhteessa varsinaisen työvoiman määrään, 100 työssäkäyvää kohden oleva huollettavien määrä
hyvinvointia edistävä	kunnan tarjoamaa palvelua kotonaan asuvalle, tietyn ikäiselle tai tiettyyn riskiryhmään kuuluvalle iäkkäälle kuntalaiselle. Käynnin tavoitteena on tukea kotona selviytymistä. Iäkkään kanssa selvitetään hänen tilannettaan eri näkökulmista ja häntä kannustetaan käyttämään omia voimavarojaan omatoimisuuden säilymiseksi. Hänelle kerrotaan kunnassa tarjolla olevista palveluista ja henkilöistä, joihin hän voi ottaa yhteyttä apua tarvitessaan. Kotikäynnin tekee sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilainen. Kotikäynnit ovat kunnan harkinnanvaraisia palveluja, joihin ei muodostu subjektiivista oikeutta.
hyvinvointitekniologia	kattaa periaatteessa kaiken terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän teknologian, niin alemman- kuin ylemmänkin tason teknologian pois lukien kuitenkin useimmat perinteiset apuvälineet. Tekniikan keinoin pyritään pitämään yllä tai lisäämällä ihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimijuutta

I

indikaattori	osoitin tai ilmaisin, myös tilastollinen luku, jonka avulla voidaan moninaista tietoa tiivistää helpommin hallittavaan ja ymmärrettävään muotoon. Indikaattori on siis laadullinen mittari, joka parhaimmillaan antaa laajoja ja monimutkaisiakin tietoja yksinkertaisemmassa muodossa. Indikaattori voi toimia myös apuvälineenä niin tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa kuin suunnittelussa ja päätöksenteossakin. Lisäksi yhteneväisillä toimintatavoilla ja periaatteilla kerätyillä indikaattoreilla voidaan verrata eri alueiden välistä kehitystä
--------------	---

integrointi	erilaisten toimintamuotojen ja palvelujen sisällyttämistä tai sopeuttamista toisiinsa
-------------	---

K

konsepti	periaate, toimintamalli, suunnitelma, aie, luonnos, käsite, liikeidea
kotihoito	kotipalvelu sekä kotisairaanhoito
kotisairaala	sairaanhoitopalvelujen tuominen potilaan kotiin ympärivuorokautisesti
kuntouttava päivätoiminta	toimintamuoto, jolla pyritään tukemaan ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä ja lisäämällä elinvuosia kotona

kuntoutuspolku	kuntoutusprosessin sekä siihen liittyvien toimijoiden ja palveluiden mallinnus
laitushoito	Posiolla toteutetaan enää terveystieteiden vuodeosastolla pitkäaikaishoitona
liikenneinfrastruktuuri	liikenneverkot, kulkuväylät, tiestö
liikuntaresepti	lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattilainen määrää potilaalle lääkereseptin sijaan liikuntaohjetta potilaan vaivan hoitoon

M

muistitiimi	ryhmä, joka pyrkii edistämään kuntalaisten muistisairaiden ja heidän perheidensä hyvinvointia ja tukemista erilaisin kehittämistoimenpitein ja tapahtumin jakaen samalla myös ehkäisevää tietoa muistiasioista.
-------------	---

P

palveluohjaus	Palveluohjaus on koordinoitua työtä, jolla edistetään yhteistoimintaa eri organisaatioiden ja hallinnonalojen välillä. Se on työtapa, joka korostaa asiakkaan etua.
palveluopas	kokoaa yhteen keskeiset kunnan, valtion, yritysten ja kolmannen sektorin organisaatioiden tuottamat tiedot ja palvelut
palveluseteli	tosite, jolla on tietty rahallinen arvo ja joka voidaan käyttää ainoastaan tiettyyn tavaraan tai palveluun. Palveluntarjoaja on usein rajattu joukko yrityksiä. Julkisten palvelujen järjestämisessä palvelusetelien käyttöönotto on yksi väline yksityistämisen toteuttamiseen
palvelusuunnitelma	asiakkaan, hänen läheisensä ja viranhaltijan yhteistyössä laatima suunnitelma asiakkaan palveluista ja tukitoimista, jolla hän selviytyy jokapäiväisestä elämästä
palvelutarjotin	kts. palveluopas. Tarjotin sähköisessä muodossa internetissä
perhehoito	kunta järjestää sosiaalihuoltolain mukaisesti järjestää henkilön ympärivuorokautisen huolenpidon hänen oman kotinsa ulkopuolella perhehoitona yksityiskodissa. Yleisesti käytössä lastensuojelun palveluna, mutta nykyään myös ikäihmisten perhehoitoa on olemassa. Perhehoitaja ottaa ikäihmisiä kotiinsa asumaan huolehtimalla heistä.

R

RAI	maailmanlaajuinen toimintakyvyn arviointijärjestelmä/mittari mm. ikäihmisten toimintakyvyn ja avuntarpeen arvioinnissa
RAVA	ikäihmisten toimintakyvyn ja avuntarpeen arviointiin tarkoitettu mittari

S

saattohoito	kuolevan ihmisen hoitoa hänen viimeisinä viikkoinaan tai kuukausinaan ennen kuolemaa. Saattohoitoa annetaan vakavasti sairaille potilaille, joiden sairaus on siinä vaiheessa, ettei sitä lääketieteen keinoin kyetä parantamaan. Saattohoidon tavoitteena on antaa potilaalle mahdollisimman tuskaton ja rauhallinen kuolema sekä tukea potilaan läheisiä
sosiaalinen media	verkkoviestintäympäristöjä, joissa jokaisella käyttäjällä tai käyttäjäryhmällä on mahdollisuus olla aktiivinen viestijä ja sisällöntuottaja tiedon vastaanottajana olon lisäksi
strategia	suunnitelmaa, jolla pyritään saavuttamaan tavoiteltu päämäärä
sähköinen hyvinvointikertomus	hyvinvointitiedolla johtamista ja päätöksentekoa tukeva työväline kunnille. Hyvinvointikertomus on tärkeä osa kunnan strategista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia
<u>I</u>	
tabletti	kannettava tietokone minikoossa, kämmentietokone
TAK	valtakunnallinen järjestelmä palvelujen laadun arviointiin
tarvepainotteinen kapitaatio	sote-uudistuksessa kunnan rahoitusosuuteen vaikuttaa väestömäärän lisäksi esimerkiksi väestön ikärakenne ja sairastavuus
tehostettu palveluasuminen	sisältää asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan, hoidon ja ateriat sekä sitä tukevat palvelut kuten avustamisen asunnossa ja sen ulkopuolella. Asiakas maksaa huoneestaan kiinteää vuokraa, kiinteän vaatehuolto- ja ateriamaksun sekä tulosidonnaisen palvelumaksun.
TETA 75	75-vuotiaille järjestetyt terveystarkastukset, joihin tullaan kutsuttuna
toiminnanohjausjärjestelmä	kotihoidossa monipuolinen asiakkuudenhallinta- ja langaton työnohjausjärjestelmä, jonka tarkoituksena on tehostaa kotihoidon työtä lisäämällä välitöntä asiakastyötä ja vähentämällä kustannuksia
tukipalvelu	palvelu, joka tukee ja edistää ikäihmisten kotona asumista kuten siivous, ateria, vaatehuolto, asioiminen, turvapalvelut, kuljetuspalvelu
<u>V</u>	
valtionosuus	valtion ja kunnan väliseen kustannustenjakoon säädetty tulojentasausjärjestelmä, jonka tarkoitus on tasata tulopohjassa,

kustannusrakenteessa ja palvelutarpeissa olevia kuntien välisiä taloudellisia eroja

vastuutyöntekijä

välitön työaika

kotihoidossa asiakkaan luona tai hänen kanssaan oltu aika, asiakkaan välittömässä läheisyydessä oltu aika häntä hoitaen/palvellessa

Y

yöpartioiminta

yötyöntekijät, jotka huolehtivat lähialueen ikäihmisten ja öisin palvelutarvitsevien avunsaannista

Ä

älypuhelin

matkapuhelin, jossa on kannettavan tietokoneen ominaisuuksia

LÄHTEET

1. ”TAIJAMME TEHÄ ITE” Posion kuntastrategia 2015. Kunnanvaltuusto 02.10.2009 § 57
2. Finlex 2013. Ajantasainen lainsäädäntö. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (28.12.2012/980). Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980>
3. Sosiaali- ja terveysministeriö 2013. Sosiaali- ja terveystalvelut. Ikäihmiset. Laatu ja kehittäminen. Laatusuositus.
Osoitteessa
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/ikaihmiset/palvelujen_laatu/laatusuositus.
4. Posion hyvinvointilautakunta 16.05.2013 § 52. Osoitteessa
<http://www.posio.fi/dman/Document.phx/~sivut-posio/Viralliset+asiakirjat/Asialistat+ja+poytakirjat/P%C3%B6yt%C3%A4kirjat+2013/Hyvinvointilautakunta+2013/Hyvinvointilautakunta+04-16.05.2013?folderId=%7E%2Fsivut-posio%2FViralliset%2Basiakirjat%2FAsialistat%2Bja%2Bpoytakirjat%2FP%25C3%25B6yt%25C3%25A4kirjat%2B2013%2FHyvinvointilautakunta%2B2013&cmd=download>
5. Kohti onnistunutta vanhustyötä – Posion kunnan ikäpoliittinen strategia, osa 1 2008. Perusturvalautakunta.
Osoitteessa
<http://www.posio.fi/dman/Document.phx?documentId=rv17811104430561&cmd=download>.
6. Posion perusturvalautakunta 12.9.2006 § 81. Osoitteessa
<http://www.posio.fi/dman/Document.phx/~sivut-posio/Viralliset+asiakirjat/Asialistat+ja+poytakirjat/Poytakirjat+2006/Perusturvalautakunta/Perusturvalautakunta-08+12.10.2006?folderId=%7E%2Fsivut-posio%2FViralliset%2Basiakirjat%2FAsialistat%2Bja%2Bpoytakirjat%2FPoytakirjat%2B2006%2FPerusturvalautakunta&cmd=download>
7. Vs. hoitotyön vastaava Mourujärvi Arja 2013. Sähköpostivastaus kyselyyn 26.11.2013
8. Hyvinvoinnin ja terveydenhuollon laitoksen tilasto- ja indikaattoripankki SotkaNet 2013.
Osoitteessa <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu>
9. Posion kunnan sähköisen hyvinvointikertomuksen päivitys ja terveystalveluiden eAms.käyttöönottosuunnitelma. Raportti PaKasteen perusterveydenhuollon työskentelyjaksosta 2013. Määttä Anna ja Koskinen-Korhonen Jutta. Osoitteessa
<http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/pakaste2/lappi/tyoskentelyjaksot/posio-sahkoisen-hyvinvointikertomuksen-paivitys-ja-terveyspalveluiden-eams-kayttonottosuunnitelma>
10. Tilastokeskus 2013. Tuotteet ja palvelut. Erityisselvitykset. SeutuNet. Koillis-Suomi. Väestö. Väestöennuste iän mukaan 2040. Posio.
http://tilastokeskus.fi/tup/seutunet/download/koillis/ennuste_ika_p.ppt
11. Valtiovarainministeriö. Julkaisut ja asiakirjat. Muut asiakirjat. Väestömuutos ja huoltosuhde maakunnittain 2010 – 2013. Osoitteessa <http://valtioneuvosto.fi/tiedostot/julkinen/kunnat/fi.pdf>

12. Vanhustyön keskusliitto 2012. Ajankohtaista. Uutisarkisto. Leena Valkonen: Ikäihmisten yksinäisyys yleistä: Yhteisöllisyyttä hyödyntävää ryhmätoimintaa tarvitaan 21.2.2012. Osoitteessa <http://www.vtkl.fi/fin/ajankohtaista/index.php?nid=240>
13. Yleisradio. Ohjelmat. Akuutti. Arkisto 2012. Mistä löydät sä vanhana ystävän? Vanhusten yksinäisyys on valitettavan yleistä 14.2.2012. Osoitteessa http://ohjelmat.yle.fi/akuutti/arkisto/vanhusten_yksinaisyys_valitettavan_yleista
14. Valtioneuvosto. Ajankohtaista. Tiedotteet. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus: Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen kattavasti viidelle alueelle. Valtioneuvoston viestintäosaston tiedote 114/2014 23.3.2014. Osoitteessa <http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=411768>

VANHUSTYÖN SUUNNITELMAN KOKOUKSET

PVM JA PAIKKA	AIHE	MUUT OSALLISTUJAT
19.12.13 vanhustyön vastaavan työhuone Posio	suunnitelman rungon suunnittelu	Ulla-Maija Perttunen, Olavi Karjalainen
12.2.14 Valmankodin monitoimihuone Posio	hyvinvointi ja terveys	Ollila Irma, Aapaoja Arja, Mourujärvi Arja, Perttunen Ulla-Maija, Takaluhta Eino, livari Lauri, Soudunsaari Maria,
17.2.14 Valmankodin monitoimihuone Posio	osaaminen ja kehittyminen	livari Lauri, Ollila Irma, Karjalainen Olavi
18.2.14 Valmankodin monitoimihuone Posio	asuminen ja elinympäristö	Varanka Jorma, Mäkelä Pirkko, Kasurinen Saara, Tuppurainen Päivi, Ollila Irma, Ollila Elisa, Karjalainen Olavi, Takaluhta Eino
19.2.14 Valmankodin monitoimihuone Posio	osallisuus ja toimijuus	Maaninka Allan, Mäkelä Pirkko, Karjalainen Olavi, Ollila Irma, Hakulinen Riitta, Perttunen Ulla-Maija, Takaluhta Eino
4.3.14 Valmankodin monitoimihuone Posio	hyvinvointi ja terveys	Perttunen Ulla-Maija, Takaluhta Eino, livari Lauri, Soudunsaari Maria, Ollila Irma, Karjalainen Olavi, Mäkelä Pirkko, Kitkala Maarit
11.3.14 Valmankodin monitoimihuone Posio	asuminen ja elinympäristö	Varanka Jorma, Mäkelä Pirkko, Ollila Irma, Ollila Elisa, Karjalainen Olavi, Ahola Eija
12.3.14 Valmankodin monitoimihuone Posio	osallisuus ja toimijuus	Mäkelä Pirkko, Karjalainen Olavi, Hakulinen Riitta, Takaluhta Eino
13.3.14 Valmankodin monitoimihuone Posio	hyvinvointi ja terveys	Ahola Eija, Perttunen Ulla-Maija, Mäkelä Pirkko, Karjalainen Olavi, livari Lauri
28.5.14 Ravintola Paunetin kabinetti	vanhustyön suunnitelman esittely työryhmiin ja työskentelyyn osallistuneille	Takaluhta Eino, livari Lauri, Ollila Irma, Mäkelä Pirkko, Aapaoja Arja, Perttunen Ulla-Maija, Karjalainen Olavi, Ahola Eija, Tuppurainen Päivi, Kitkala Maarit, terveydenhoitajaopiskelija, Ollila Elisa